

YENİ BİR SAYIMIZI ÇIKARIRKEN EDİTÖRDEN

Değerli Bilim İnsanları;

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi olarak çıkarmış olduğumuz KAREFAD'ın 5. sayısıyla karşınızda olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu sayımızda üç Türk Dili ve Edebiyatı, bir Coğrafya, bir Tarih ve bir de Sosyoloji alanında kaleme alınmış altı yazıyla okuyucularımızın karşısına çıkıyoruz.

Bu sayımızın ilk makalesi, Yrd. Doç. Dr. İbrahim Akyol tarafından ele alınan “Âdile Sultan Divanı’nda Nazım Şekilleri İle İlgili Problemler” başlıklı araştırmadır. Yazar, 19. asırda yaşayan ve Osmanlı hanedanının yetiştirdiği tek kadın şair olan Âdile Sultan’ın iyi bir tahsil ve terbiye gördüğünü ancak şiirde başarılı bir performans gösteremediğini ve divanında nazım şekillerini başarılı bir şekilde kullanamadığını belirtmektedir. Yazara göre “Âdile Sultan Divanı”, divan tertibi açısından problemlerle başlamakta, nazım şekilleri ile devam etmektedir. Tabii divandaki kaside, gazel, murabba, terkeb-i bend, terci-i bend, kıt’a, tahmis, müseddes gibi nazım şekillerinde de pek çok problem görünmektedir. Yazar, bu durumu, Âdile Sultan’ın şiirindeki noksanlığın yanı sıra Klasik Türk Edebiyatı açısından yaşadığı yüzyılın getirdiği olumsuzluklarla da izah etmektedir.

İkinci makale olan “Türkiye’de Kadı İsimli Yerleşmelerin Mekânsal Analizi: Kadılık Kurumunun Yerleşme İsimleri Üzerindeki Etkisi” başlıklı yazı Yrd. Doç. Dr. Bekir Gökmen tarafından kaleme alınmıştır. Bu makalede yazar, “kadı” kelimesinin Anadolu’daki yerleşme isimleri üzerindeki etkisinin Türklerle birlikte başladığını ve Osmanlı Devleti zamanında yargı görevini etkin biçimde ifa eden kadıların, genelde merkezleşmiş şehirlerde oturduğunu ve oradan kaza adı verilen belirli bir coğrafi alana hizmet verdiklerini söylemektedir. Yazara göre özellikle engebeli, dağlık sahalarda, şehirleşmenin zayıf kaldığı coğrafyalarda “kadılık fonksiyonu” diğer fonksiyonların önüne geçmiş ve kırsal yerleşmelerin yoğun olarak bulunduğu coğrafyalarda, kadıların görev yaptığı yerleşim yerleri “Kadıköyler” olarak isimlendirilmiştir. Bu hususun özellikle Batı Karadeniz’de yoğunluk kazandığı görülmektedir.

“Batı Avrupa’da Yaşayan Göçmen Türk Toplumunda Kültür Aktarımı Bakımından Âşıkların Rolü Ve Şiirlerinde İşlediği Konular” başlıklı makaleyi ele alan Yrd. Doç. Dr. Yılmaz Irmak, çalışmasında İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Türkiye’nin de aralarında bulunduğu az gelişmiş

lkelerden, gelişmiş ve işgücüne ihtiyaç duyan Batı Avrupa ülkelerine bir g akımının başladığını, bir müddet sonra ise Türk işçilerin aile birleşimi yoluyla ailesini yaşadıkları ülkeye götürdüğünü ve bunun g geicilikten kalıcılığa dönüştürdüğünü ifade etmektedir. Bu g sürecinde gerek konserleriyle gerekse kasetleriyle işçilerin duygularına tercüman olan aşıklar Batı Avrupa lkelerindeki vatandaşlarımızın din, mill ve kültürel değerlerinden kopmamaları için sazlariyla ve sözleriyle mücadele etmiştir. Yazar, günümüzde de Batı Avrupa lkelerinde aşıklık geleneğinde zayıflama görülmesine rağmen geleneğin kahvehanelerde, camilerde, trk evlerinde, vb. icra edildiğini vurgulamakta ve aşıkların kültür aktarımı bakımından rolüne dikkat çekmektedir.

Arş. Gör. Ceyda Fatma Tanrıverdi, ‘‘Türkiye’de Eğitimcilerin okkltrllge İlişkin Tutumları’’ başlıklı makalesinde; günümüzde ulus devlet yapılarının, farklılıkları bir arada tutma konusunda yaşadığı problemleri sıkça dile getirdiğini ve Türkiye de dhil olmak üzere birçok ulus devletin kendi içeresinde bulunan farklı unsurları kapsayan politikalar ve vatandaşlık tanımları oluşturmaya çalıştığını ifade etmektedir. Bu bağlamda küreselleşme ve ulus devlet kavramları etrafında şekillenen okkltrllk tartışmaları son yıllarda sosyal bilimciler tarafından çalışılan bir konu haline gelmiştir. Yazar, çalışmasında okkltrllk kavramını kısaca tanımlamakta, ardından çokkültürlü eğitim üzerinde durmakta ve Türkiye’de öğretmenlerle idarecilerin okkltrllge karşı tutumlarını incelemek ve bazı akademik çalışmaları özetlemek suretiyle konu hakkında genel bir değerlendirme yapmaktadır.

Tarık Ziya Arvas ise ‘‘Osmanlı Belgelerinde Nasturi-Kürt Aşiret Anlaşmazlıkları (1856-1914)’’ başlıklı çalışmasıyla okuyucu karşısına çıkmaktadır. Hakkri’nin dağlık bölgelerinde yarı göçebe bir yaşam süren ve geçim kaynakları hayvancılık olan Hıristiyan Nasturi ve Müslüman Kürt Aşiretlerinin yan yana yaşadığını söyleyen yazar, bu aşiretler arasında otlak-yayla paylaşımı, hayvan hırsızlığı ve kan davası gibi yerel anlaşmazlıklar çıktığını ama sorunların farklı yöntemlerle çözümlendiğini ifade etmektedir. Ancak, yazara göre, bu anlaşmazlıklar 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren şiddetli çatışmalara dönüşmüş ve yetkililerin müdahale ettiği bir mesele haline gelmiştir. Yüzyılın sonuna gelindiğinde ise mevcut yapının değiştiği ve eskiden yerel aşiret kavgaları olarak görülen sorunların dini-siyasi bir niteliğe dönüşme belirtileri göstermeye başladığı dikkati çekmektedir. Bu nedenle Merkezi Hkmet ile Van ve Musul vilayet Valileri arasında konu ile ilgili uzun yazışmalar yapılmış ve birtakım tedbirler alınmaya başlamıştır.

Bu sayının son yazısı olan “Kırgız Akınlık Geleneği Üzerine Türkiye Türkçesiyle Yapılmış Çalışmalar” başlıklı inceleme Sonuç Güngör tarafından kaleme alınmıştır. Yazar, Türk topluluklarının ortak bir geçmişe sahip olmaları nedeniyle, aşıklık geleneğinin de ortak bir kültürel değer olarak kabul edildiğini belirterek, Türk topluluklarında aşıklık geleneğinin izlediği aşamalarda bazı farklılıklar olduğunu ama büyük oranda benzerlikler gösterdiğini söylemektedir. nemli Türk topluluklarından biri olan Kırgızların akınlık geleneği üzerine yapılmış çalışmaları bir arada sunmak ve bu geleneğin önemli temsilcilerini anlatmak amacıyla makaleyi ele aldığını belirten yazar, öncelikle akınlık geleneğinden bahsetmiş, bu geleneğin aşıklık geleneği ile bağlantısı üzerinde durmuş, neticede ise bu iki geleneğin arasında benzerlikler gördüğünü dile getirmiştir.

Kıymetli Bilim İnsanları;

Dergimizin bu sayısının da bilim ve kültür hayatımıza katkı sağlayacağına inanıyor ve daha sonraki sayılarımız için destek ve yazılarınızı bekliyoruz.

Saygılarımızla...

Prof. Dr. Mehmet BEŐİRLİ
Editör